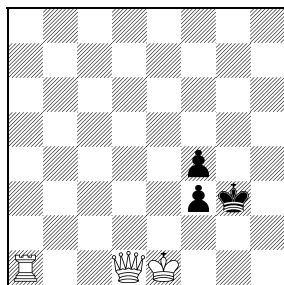

Mámení a snění s Caissou

Luděk Sedlák

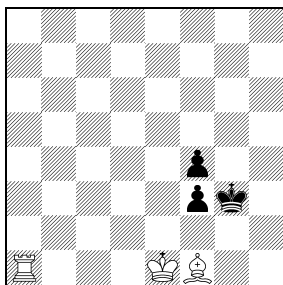
Kdysi mne zaujal památný Steinitzův výrok, že šachové figury spolu nejlépe spolupracují ve svém základním postavení. „Má-li toto tvrzení reálný základ, nemůže být problém sestavit na toto téma vhodnou šachovou úlohu“, vycítil jsem příležitost zařadit se mezi šachové skladatele a hned jsem se pustil do realizace odvážného nápadu. Musím sebekriticky přiznat, že moc úspěšný jsem nebyl. Po dlouhé snaze jsem přece jen vypočetl následující čtyřtažku (D1), bohužel slaboučkou, jaká by mistru světa Steinitzovi čest rozhodně nedělala. Nebyť dalších souvislostí, nespátřila by světlo světa, ale jak sami uvidíte, bez ní by celý příběh ztrácel smysl.

Luděk Sedlák – schéma

1 Mat 4. tahem

Luděk Sedlák – originál

2 A – mat 8. tahem

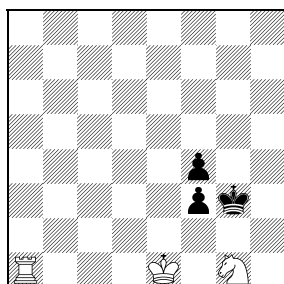
D1: 1.Dd3! Kg4 2.Dg6+ Kh3 3.Kf2 Kh4 4.Vh1 mat (1...Kg2 2.Dg6+ Kh1 3.Kf2+ Kh2 4.Dh5 mat, s duálý 4.Dh6 nebo 4.Dh7 mat).

Z výsledku jsem byl rozmrzelý a šel jsem spát v mizerné náladě. Ani nevím, jak se mi podařilo usnout, zato sen, který se mi zdál, si pamatuji do nejmenšího detailu. Utěšit mne přišla samotná Caissa, vládkyně nad světem šachových figurek. Patrně se jí mne zželelo a nejspíš se na mé zoufalé pokusy nemohla dívat. „Jdeš na to dobře, dokonce jsi vymátl velice zajímavé schéma,“ překvapila mne její úvodní slova; asi věděla, co jsem potřeboval slyšet. „Tu svou pozici ale zahod, dáma je v tomto postavení moc silná figura.“ Ihned po probuzení přestavuji figurky a po chvíli snažení nahrazuji dámu střelcem f1. S údivem zjišťuji, že vznikla osmitahová úloha, dokonce završená modelovým matem.

D2: 1.Va3! Kg4 2.Sd3 Kg3 (2...Kg5 3.Va6 f2+ 4.Kxf2 Kg4(!) 5.Va5 f3 6.Vf5 Kh4 7.Kxf3 Kh3 8.Vh5 mat, nebo 6...Kh3 7.Vf4 Kh2 8.Vh4 mat; 2...f2+ 3.Kxf2 Kg5(!) 4.Va6 Kg4 5.Va5 f3 6.Vf5 Kh4 7.Kxf3 nebo 6...Kh3 7.Vf4 atd.) **3.Se4 Kg4 4.Kf2 Kg5 5.Va6 Kh4** (5...Kh5 6.Vg6 Kh4 7.Sxf3 Kh3 8.Vh6 mat) **6.Va5 Kg4 7.Sxf3+ Kh4(!) 8.Vh5 mat.**

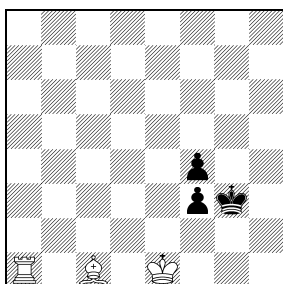
Má nálada se díky Caissině nápoovědě významně zlepšila, je ale třeba uznat, že ani tentokrát nejde o žádný skvost. V úloze je spousta balastu, černý si musí v řešení vybírat takové tahy, které nevedou k duálím, také v závěru musí „správně“ ustoupit, aby mat na poli h5 byl modelový. „Ovšemže nejde o žádný skvost. Máš málo trpělivosti, co kdybys nahradil střelce jinou figurou“, znovu mi našeptává šachová bohyně, která i tuto noc zasáhla do mých snů. Hned ráno jsem se přesvědčil, že měla opět pravdu. Střelce jsem nahradil jezdcem g1 a další úloha byla na světě, tentokrát mat 9. tahem.

Luděk Sedlák – originál

3 B – mat 9. tahem

Luděk Sedlák – originál

4 C – mat 10. tahem

D3: 1.Va3! Kg4 2.Va5 Kg3 3.Vg5+ Kh4 (po věži nyní přijde ke slovu jezdec:) **4.Jxf3+ Kh3 5.Jd2! Kh4 6.Je4 f3** (6...Kh3 7.Kf2 f3 8.Jf6 atd.) **7.Kf2 Kh3 8.Jf6! Kh4 9.Vh5 mat.**

Poprvé mám z úlohy radost, řešení je elegantní s pěkným manévrem jezdce, znovu končí modelovým matem, dokonce na stejném poli h5 jako v předešlé úloze. Usínám s úsměvem na rtech a čekám na další návštěvu mé ochránkyně. Těším se, že se opět zjeví a že mne tentokrát konečně pochválí...

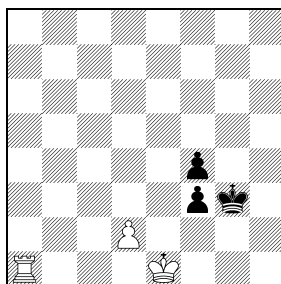
Skutečně přišla – jako vždy elegantní, sebevědomá a neomylná. Pyšně jí předvádím další verzi své úlohy, očekávaná Caissina pochvala však nepřichází. „Lepší se, ale znovu jsi ustrnul na půli cesty, nedokážeš dostat z pozice vše, co se v ní skrývá. Ještě si s ní pohraj, ať ji dotáhneš do konce.“ Nevěřičně hledím za mizějící Caissou a okamžitě po procitnutí začíná další rej šachových figurek. A mám to! Stavím střelce na c1 a matím 10. tahem.

D4: 1.Va5 f2+! (po jiných tazích je cesta k matu kratší) **2.Ke2 f1D+! 3.Kxf1 Kf3 4.Ve5 Kg3!** (4...Kg4? urychlí matové vedení o dva tahy. Teď najde uplatnění bílý střelec:) **5.Sd2! Kf3 6.Se1! Kg4 7.Kf2 Kh3** (7...f3 8.Sd2! Kh4 9.Kxf3 Kh3 10.Vh5 mat, nebo 8...Kh3 9.Ve4 Kh2 10.Vh4 mat) **8.Kf3 Kh2 9.Sf2 Kh1 10.Vh5 mat.**

Pravda, mat není tak elegantní jako v minulé úloze, přesto je znovu modelový a krásně doplňuje předchozí dvě pozice: do třetice matí věž na poli h5! Pamětliv posledních Caissiných slov o ustrnutí na půli cesty pečlivě zkoumám všechny možné kombinace bílých figur na první řadě a opakovaně se ubezpečuji, že tentokrát jsem nic nezanedbal, jiná možnost vylepšení mé úlohy neexistuje. Je jasné, že Caissa mi už nemá co poradit, dočkám se od ní konečně pochvaly? Dochází mi, že nikoliv, vždyť by chválila sama sebe, přesto víc než kdy předtím toužím po její – možná už poslední – návštěvě. ...

Znovu se objevila, krásná a neodolatelná, a já cítím, že mne svou návštěvou poctila naposled. „Máš pravdu“, pronesla tiše, jako by četla mé myšlenky. „Přišla jsem se rozloučit, dál už si musíš poradit sám. Dělaš pokroky, ve své úloze jsi vyzkoušel všechny figurky, ale nezapomeň, že existují také pěšáci, kteří mívají v torně maršálskou hůl. A pamatuj si, že nikdy nic nemáš mít za definitivní. Platí to v šachu i v životě.“ Budím se ze sna, Caissa je pryč a oči mám plné slz. Ani nečekám na svítání a naposled rozestavuji šachové figurky. Vůbec mě nepřekvapuje, že Caissa se ani tentokrát nemýlila. Lehkou figurou v mé úloze nahradil pěšec v základním postavení, řešení se znovu prodloužilo o jeden tah a k mému úžasu končí tentokrát dokonce dvěma modelovými maty.

Luděk Sedlák – originál

5 D – mat 11. tahem

D5: 1.Kf1! (po 1.d4? Kg2! 2.Va2+ f2+ 3.Vxf2+ Kg3 bude matové vedení o jeden tah delší) **1...Kg4 2.d4 Kf5 3.Ve1** (2. a 3. tah bílého nelze přehodit: po předčasném 2.Ve1? se černý vrátí 2...Kg3! 3.d4 f2! a kvůli napadení věže musí bílý ztratit jedno tempo a mat dá až 12. tahem) **3...f2** (Tím černý zbrzdí o jeden tah postup d-pěšce. Tento tah může udělat hned nebo kdykoli mezi 3. až 6. tahem) **4.Kxf2 Kf6** (až do

7. tahu může černý král tahat libovolně; jeho pěšec buď zůstane na f4 nebo postoupí na f3) **5.d5 Kf5 6.d6 Kf6 7.d7** a nyní si musí černý (bohužel) vybírat takové tahy, aby cesta k matu byla jednoznačná.

a) 7...f3 8.d8D+ Kg6(!) 9.Dd6+ Kg5 (nebo 9...Kf5; po 9...Kg7 10.Ve7+ Kf8 11.Dd8 mat) **10.Kg3 f2** (Kg5) **11.Ve5 mat.**

b) 7...Kf5 8.d8D Kg6(!) 9.Df8 f3(!) 10.Vg1+ Kh5 (10...Kh7 11.Dg7 mat) **11.Dh8 mat.**

Dilema, zda tuto pozici zařadit do společné úlohy s předchozími třemi, už za mne Caissa nevyřeší. Z úcty k ní ji dokonce ponechávám, vždyť má na jejím zrodu nemalou zásluhu. Caisso, díky, teď už je konečně úloha definitivní. ... Nebo snad není? Cos měla na mysli, když ses loučila slovy Jaroslava Ježka z jeho nesmrtelného šlágru?